

dövas**tidning**

2:2013

E

LÅW ansiktsblind
uforiskt TV-ögonblick
I huvudet på döva

Flerdimensionell tillgänglighet

För inte så länge sedan var textad TV ingen självklarhet. Döva och hörselskadade hade länge slagits för att kunna ta del av svenskspråkiga program. Den 12 mars 1979 sändes det första textade programmet. Ett begränsat urval program kom sedan att textas.

I dag är alla förinspelade svensktalande program textade hos SVT, TV4 och Kanal 5. Program som sänds live textas långtifrån alltid. Men den andelen ska öka allt mer hos både SVT och TV4. Ett exempel är att TV4 år 2016 kommer att texta och teckenspråkstolka 90 procent av sändningstiden för både förinspelade och direktsända program.

Som bekant är direkttextningen inte optimal. När den väl erbjuds är den ibland hopplöst eftersatt, särskilt när medverkande personer i TV-program talar snabbt. Ett stort problem för oss, visserligen, men inte lika gravt som tiden innan livebloggen infördes. Döva och hörselskadade kan nu

följa en match genom att kolla på till exempel Aftonbladets sajt där journalister livebloggar.

Nästa år är det val. Då kommer SVT med all sannolikhet att både teckenspråkstolka och texta direktsända partiledardebatter. Landets mediehus som Dagens Nyheter och Expressen ska säkert liveblogga från debatterna. Som döv eller hörselskadad kan man hänga med i allt som sägs när tolkarna tecknar. Tolkningen är överlägsen direkttextningen. Ett exempel är att tolken kan förmedla känslouttryck och nyanser. För den som vill kan man läsa textremsorna också. Och man kan även följa livebloggarna där journalisterna refererar vad som sägs och svarar på läsarnas frågor.

Snacka om en flerdimensionell tillgänglighet. Visst är utvecklingen underbar. Läs mer om teckenspråkstolkade TV-program på sid. 5 och livebloggens betydelse för döva och hörselskadade på sid. 9.

Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Euphoria. Det var ett rörande ögonblick när elever från Manillaskolan och Adolf Fredriks musikklasser sjöng Euphoria på tal och teckenspråk tillsammans med Loreen under melodifestivalfinalen den 9 mars. Så vackert. Och vilken bra reklam för det svenska teckenspråket, på bästa sändningstid. Över fyra miljoner svenskar såg det numret.

Jonas Hassen Khemiri. Hans debattartikel, "Bästa Beatrice Ask", om vardagsrasism i Sverige har rönt enormt stor uppmärksamhet. Den texten är den mest delade någonsin på DN.se. Över 160 000 personer har tipsat om den på Facebook och Twitter. Glädjande att en så viktig fråga som antirasism har nått stora delar av Sverige.

Tiggare. I större svenska städer är tiggare en allt vanligare syn. Och detta i spåren av finanskrisen. Några av tiggarna är döva eller låtsas vara döva. Det är sorgligt. Särskilt när de förmedlar att det är en olycka att vara döv eller dövstum. Ingen enkel lösning finns, men vi önskar att tiggarna blir allt färre i och med att ekonomin vänder.

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 2/2013

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:

Nr 3: 19 april
Nr 4: 24 maj
Nr 5: 16 aug
Nr 6: 20 sep
Nr 7: 25 okt
Nr 8: 29 nov

Utgivning:

10 maj
13 juni
5 sep
10 okt
14 nov
19 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning, SDR
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se
Ansvarig utgivare: Helena Fremnell
Redaktör för DT: Niclas Martinsson
0738 333 060 (sms/3G)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör dovastidning.se:
Tomas Lagergren, 0735 130 199 (sms/3G)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Form: Annalena Sandgren, Formligen.se
Omslagsfoto: Niclas Martinsson

Facebook: facebook.com/dovastidning **Twitter:** @DovasTidning

PRENUMERATION:

medlem@sdr.org eller
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand

Prenumerationspris: 300 kr/år

Utebliven tidning:

kontakta medlem@sdr.org

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
sdrannons@sdrf.se
Tel: 0506-300 58
Skaraborg och Värmland:
Tel: 0506-301 76
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se
Upplaga: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

I KORTHET

4

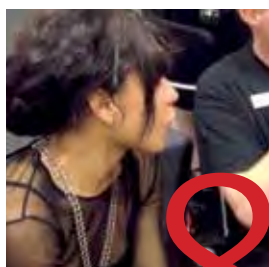
NYHETER

5

SIGNERAT:
PETRA ÖRLEGÅRD

7

DOVASTIDNING.SE

8

REPORTAGE:
LÅW

10

TECKENSPRÅKIG
HJÄRNA

12

TECKENSPRÅK
EUFORI PÅ TV

14

VÄRLDEN:
VANDRING

17

LIVSSTIL:
DÖVA PT

18

FÖRBUNDS-
NYTT

20

UNG

22

INSÄNDARE

24

• Två av fem elever hade fullständiga betyg

39 % av de 59 avgångseleverna vid de regionala specialskolorna och vid Hällsboskolan hade fullständiga betyg förra året, enligt Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) årsredovisning. Det var en ökning med 14 procentenheter jämfört med år 2011. År 2010 var andelen dock ungefär densamma: 40 %. 82 % av eleverna hade minst godkänt i ämnet teckenspråk ifjol. Förra året gick 457 barn i någon av SPSM:s skolor. Det var 44 färre än år 2011.

• Omvänd integration i Norge

På en ungdomsgård i Trondheim tog hörande ungdomar initiativ till en teckenspråkskurs. De ville kunna kommunicera med döva och hörselskadade som gick integrerat i gymnasiet. Forskare Ida Hydle från Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (Nova) följde det projektet. Hon konstaterar att den omvända integrationen blev lyckad. "Här är det hörande som har anpassat sig till de döva, inte tvärtom", säger hon på Novas hemsida. Trondheim Tegnspråklubb håller sedan snart fyra år tillbaka i teckenspråkskursen. Hörande ungdomar strömmar till den.

2587

svenskar har nu cochleaimplantat (CI). Det visar Barnplantornas senaste statistik från 2012 om hur många barn och vuxna i Sverige som har CI. 785 av dem var under 18 år när de fick CI.

• Nu får döva köra lastbil i USA...

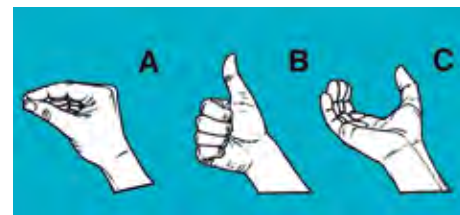
Den amerikanska transportmyndigheten DOT meddelade i februari att döva, efter decennier av förbud, får köra tunga lastbilar i jobbet. Döva lastbilsförare är lika skickliga och säkra som hörande, enligt DOT. "Hörselkravet är ett slags institutionell diskriminering baserat på stereotypa fördomar, inte på data eller fakta. NAD har kämpat i många år för att ta bort det", säger Howard A. Rosenblum från det amerikanska dövförbundet NAD.

• ... Och Anette får vara sopåkare i Sverige

I Sverige får döva köra lastbil sedan tidigare. Sveriges Radio P4 Väst mötte Anette Flögstad i Hunnebostrand. Hon utmärker sig genom att hon är döv, och sommarjobbar som sopåkare i en mansdominerad bransch. 1999 tog hon körkort för lastbil och har sedan dess kört stora tunga hästtransporter med de egna hästarna. I sommar ska hon sommarjobba igen som sopåkare för Sita i Kungshamn, som sköter renhållningen i Sotenäs, Tanum och Munkedal. Hon bekymrar sig inte över att hon inte hör när folk tutar i trafiken. "Det är deras problem", säger hon till P4 Väst och skrattar.

• Hörapparater ges inte alltid till elever

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) har gjort en trendanalys som visar att det är allt mer oklart vilket kostnadsansvar landstinget har när det gäller hörselteknik i skolan. Det innebär att elever med hörselnedsättning riskerar att komma i kläm, enligt SPSM. Ansvar och kostnaderna skjuts allt mer över från landstingens hörselvård till skolornas huvudmän. Vissa landsting gör akustiska utredningar och står för alla hjälpmedel för elever med hörselnedsättning medan andra landsting tar betalt för utredningarna eller bara för vissa hjälpmedel. "Det är ju lite av ett lotteri. Det gäller att bo i rätt landsting om man ska få samhällets optimala stöd", säger Håkan Bergkvist vid SPSM till Ekot.

• Färre föräldrar på TUFF

Förra året hade TUFF (Teckenspråksutbildning för vissa föräldrar) 407 deltagare, en minskning med 67. Huvudanledningen till nedgången är att allt fler föräldrar vill läsa teckenspråk under sommaren och att Västanviks folkhögskola, en av skolorna som erbjuder TUFF, inte har kunnat ha tillräckligt många platser inom barntillsynen, skriver SPSM i sin årsredovisning. SPSM är den som delar ut medel till folkhögskolorna som arrangerar TUFF. 60 procent av deltagarna läste mindre än 100 timmar. Bara 4 procent har läst alla 240 timmar som de har rätt till.

Våren 2013:

Växthuseffekt vs. snöbollseffekt.

Mer teckenspråks- tolkning på TV

TV4 ska teckenspråkstolka 20 procent mer än i fjol och har börjat direkttexta nyhetssändningar. SVT tolkar just nu bara två program men ska snart tolka ännu fler.

En glad nyhet kom i juni 2011. Det var att TV4 i och med det nya sändningstillståndet för perioden 1 juli 2011 - 30 juni 2016 skulle börja direkttexta och syn- och teckenspråkstolka program.

Enligt tillståndet ska TV4 etappvis accelerera sitt tillgänglighetsarbete. I slutet av perioden ska 90 procent av sändningstiden för både förinspelade och direktsända program på svenska textas. I den siffran inryms även teckenspråkstolkade program. Det betyder dock inte att 90 procent ska teckenspråkstolkas utan TV4 väljer självt vad och hur mycket som ska tolkas.

Nu tolkar TV4 till exempel Fångarna på fortet, Helt sjukt och Kalla fakta. Enligt TV4 är den teckenspråkiga publiken mycket entusiastisk.

– Vissa har dock detaljsynpunkter på hur tolkarna har gjort sina jobb. Men på det hela taget har tittarna varit entusiastiska, säger Malte Andreasson, planeringsdirektör vid TV4.

Någon mätning för hur många som tittar på de teckenspråkstolkade programmen har inte gjorts.

– I den här verksamheten är antalet tittare inte det viktiga utan det är en service som döva och hörselskadade får använda om de vill, säger han.

Hur ska ni kunna veta vilka program som är efterfrågade av döva och hörselskadade?

– Vi arbetar under hypotesen att döva och hörselskadade har samma smak som icke döva och prioriterar efter hur populära programmet är i största allmänhet.

I år ska TV4 teckenspråkstolka 20 procent mer än förra året. Dessutom direkttextas nu 22-sändningen av Nyheterna. De tillgänglighetskrav som TV4 har på sig gäller också systerkanalerna Sjuan, TV4 Fakta och TV4 Sport. I april ska en Zlatan-match i den franska ligan förmodligen textas live.

2014 börjar ett nytt sändningstillstånd för SVT och de andra public serviceföretagen, Sveriges Radio och Utbildningsradion, att gälla. SVT väntas få liknande tillgänglighetskrav som TV4. Men sedan ett år tillbaka teckenspråkstolkar SVT regelbundet. Hos dem tolkas nu Antikrundan och Uppdrag Granskning.

Enligt Håkan Björklund, gruppchef vid SVT Teckenspråk, har de teckenspråkstolkade Uppdrag Granskning-programmen i genomsnitt 1500 tittare.

Varför tolkar ni just programmen Antikrundan och Uppdrag Granskning?

– 2012 fick vi ett tillgänglighetsuppdrag. Det var att vi skulle tillgängliggöra delar av SVT:s övriga utbud för en teckenspråkig publik. Vi gjorde en enkät där vi frågade vilka program vår publik ville se teckenspråkstolkade. Två av de efterfrågade programmen var Antikrundan och Uppdrag Granskning.

I höst ska SVT troligtvis börja tolka Plus. Vilka fler program SVT ska tolka är inte klart. SVT ska anställa en till teckenspråkstolk för att bland annat kunna tolka ännu fler program.

– Vi ska ha ett brett tolkat utbud: barn-, kultur-, nyhets-, samhälls- och underhållningsprogram.

Det faktum att SVT tolkar fler program påverkar inte vare sig budgeten för teckenspråkprogrammen eller antalet programminuter på teckenspråk.

– Det är separerade budgetar, säger Håkan Björklund.

SVT teckenspråksgestaltar och –tolkar sedan flera år tillbaka både julkalendern och melodifestivalen. Man tolkar alltså inte bara vad som sägs utan man levandegör också olika artister och karaktärer. Nytt för i år och i julas var att döva aktörer jobbade tillsammans med hörande teckenspråksgestaltare och –tolkar.

– Det finns ett stort intresse för melodifestivalen hos döva. Att använda döva aktörer är ett naturligt steg. Dans och musik är inte enbart en hörande kulturyttring, säger Håkan Björklund.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO:SVT

Ragnar Veer slutar som ordförande

Turerna kring SDR:s ordförande Ragnar Veer har varit många på sistone. Först sade han att han inte skulle ställa upp för omval. Två veckor senare begärde han att av hälsoskäl bli entledigad.

Valberedningen presenterade på förra årets förbundsstämma en preliminär nomineringslista. De föreslog att Ragnar Veer skulle bli omvald som ordförande vid årets kongress.

I mars i år kom ett överraskande besked. Ragnar Veer meddelade att han inte skulle ställa upp för omval. Han motiverade beslutet med att utmaningarna var nya och annorlunda än för 36 år sedan när han klev in i föreningslivet i Västra Götalandsregionen och att han under sina snart fyra år som ordförande för SDR kände alltmer att han hade svårt att peka ut riktningen för dövrörelsen i framtiden.

– Man vet inte om det finns ett bästa tillfälle att byta ordförande, men det känns som ett bra tillfälle att göra det när det samtidigt sker stora förändringar inom dövrörelsen, sade Ragnar Veer i ett uttalande den 26 februari.

De stora förändringar och utmaningar som han syftar på är att allt fler döva har cochleaimplantat (CI) och växlar mellan tal och teckenspråk och att ett stort antal döva elever med CI går integrerade i skolor för hörande. Sedan är dövföreningarna inte lika välbesökta som förut. Antalet SDR-medlemmar har minskat de senaste åren. I samma veva har det svenska

teckenspråkets ställning stärkts betydligt. Det har en ställning motsvarande minoritetsspråken i språklagen. Allt fler hörsel-skadade lär sig teckenspråk. Som grupp är döva och hörsel-skadade mer heterogen än någonsin.

Förbundsstyrelsen ska lägga fram en proposition, ”SDR i framtiden – Nya vindar”, på kongressen i juni om att en översyn av förbundet görs. De frågor som organisationen i nära samarbete med dövföreningar under två år ska ställa sig är om ett perspektivbyte ska göras: från funktionsnedsättning till språk, om hur organisationens struktur ska se ut på nationell, regional och lokal nivå, och om vilket namn och logga förbundet ska ha.

Ragnar Veer har varit drivande bakom propositionen.

Den 1 mars sände Nyhetstecken en intervju med Ragnar Veer som kom att bli omdebatterad. Flera ansåg att han hade gett en alltför dyster bild av dövrörelsens framtid.

Den 18 mars meddelade SDR att Ragnar själv begärt att bli entledigad på grund av hälsoskäl. Istället träder vice ordförande Britt Karmgård in i hans ställe och leder förbundet fram till kongressen i Malmö 13-15 juni, då Ragnar Veer avgår formellt. Under den perioden kommer han att avsluta vissa uppdrag.

TEXT: NICLAS MARTINSSON OCH TOMAS LAGERGREN
FOTO: NICLAS MARTINSSON

Läs mer på dovastidning.se:
Valberedningen ska senast 31 mars presentera en slutlig nomineringslista. Vem är föreslagen som ny ordförande?

Vad är typiskt döva?

Har ni funderat på uttrycket "typiskt döva"? Kan man verkligen säga huruvida en händelse eller handling är typiskt döva? Det tror jag faktiskt, med risk för att dra en kam över alla döva.

Jag har läst några bloggar och artiklar på nätet om roliga historier med dråpliga händelser som döva fått vara med om. Igenkänningsfaktorn är hög. Kanske är det just vår dövhet, och samhällets okunskap om döva, som gör att vi alla mer eller mindre har upplevt samma saker?

Har ni till exempel somnat på bussen eller tåget någon gång? Det har jag gjort flera gånger. Jag kommer speciellt ihåg en bussfärd. Då var jag kanske tolv-tretton år gammal. Jag satt och sov på bussen. När jag vaknade såg jag att jag var den enda passageraren ombord. Jag satt precis bakom chauffören. Väggen skiljde oss åt. Därför kunde chauffören inte se mig. Han hade hunnit köra långt bort från den sista busshållplatsen. Jag skulle ha gått av där. Så jag fick panik. Jag gick fram till föraren och han blev skrämmd och nästan arg också. Jag var tvungen att förklara att jag inte hörde och sa till honom med händerna: "Stanna! Jag vill gå av!". Några sekunder senare svängde han in och stannade, så att jag kunde stiga av. Jag fick promenera ungefär tio-femton minuter tillbaka till busshållplatsen och ta nästa buss hem. Den händelsen kommer jag aldrig att glömma.

Ett annat exempel på vad som är typiskt döva är att köket är dövas samlingspunkt. Det spelar ingen roll hur stort ett hem är: en liten lya eller ett stort hus. Ändå samlas man i köket och pratar i timmar där. Dövhallen har också blivit ett begrepp.

Det är att man står och snackar i timmar i hallen. Och inte bara det: det tar minst en timme från det att man säger hejdå till alla som är kvar till det att man går hem.

Det tredje exemplet är hämtat från en flygplats. Nu tänker ni väl: inte rullstolshistorien, va? Nej, jag pratar istället om de förmåner som döva resenärer kan få. Jag skulle flyga hem från ett läger i Oregon, USA, för flera år sen. När jag skulle boarda planet och leta reda på mitt säte i ekonomiklass hälsade en flygvärdinna på mig och bad mig följa henne till första klass. Jag trodde att det skett något fel, men där träffade jag en flygvärdinna, som endast jobbade i första klass och som kunde teckenspråk. Så där fick jag sitta. Antagligen inte för att de tyckte synd om mig som var döv utan för att de trodde att jag skulle utgöra en säkerhetsrisk om jag inte fick information om flygsäkerhet på teckenspråk. Hur som helst fick jag njuta av den lyxigt goda middagen och den ack så sköna stolen! Det finns absolut många fördelar med att vara döv. Många av de förmåner som vi får är nog inte alltid menade som förmåner, utan kan också ha varit tycka-synd-om-handlingar. Det kvittar faktiskt eftersom det att vara döv för med sig många bra saker. Men det att vara döv innebär inte bara fördelar. Nackdelar finns också. Som när man släpper en bomb i toalettstolen och sedan går ut och tror att ingen hörde. Men så har typ alla hört det utan att man vet om det.

Petra Örlegård

Petra Örlegård jobbar till vardags som projektledare och på fritiden tränar hon intensivt inför Haugesund Ironman 70.3 i juli. Hon är just nu aktuell som en av deltagarna i SVT-programmet Mot alla odds.

DT rättar

I nummer 1-2013 hade vi ett uppslag om Dövskolan då och nu. Vi vill rätta till följande:

Dövskolan i Växjö bildades 1891 och varade fram till 1938. Vid förstatisering av dövskolorna omvandlades dövskolan i Växjö till fortsättningsskola för flickor, fram till 1970.

Dövskolan i Karlskrona lades inte ned 1890. Vid omorganiseringen av dövskoleundervisningen samma år omvandlades dövskolan i Karlskrona till en skriv- och teckenavdelning under tredje dövskoledistriktet i Lund fram till 1907.

En källhänvisning försvann också. Källor var Tomas Hedberg, dövhistorisk expert, och Anita Pärssons bok "Dövas utbildning i Sverige 1889-1971".

Visning på Nobelmuseet av utställningen

Tomas Tranströmer
– att gå in i själva verkligheten

Nobelmuseet

Med teckentolk, anpassad för döva.
Fri entré.

Boka plats på bokning@nobelmuseum.se
eller 08-534 818 18.

Tisdag 16/4 kl 18

Stortorget 2, Gamla stan, Stockholm

Vi bjuder på ett urval kortfattade nyheter som publicerats på vår webb: **dovastidning.se**
 Artiklarna finns i full version på sajten. Ha för vana att besöka den så missar du inget.

● Kinesisk vår hos Tyst Teater

I vår bjuder Tyst Teater på två kinesiska äventyrsberättelser: Den magiska fjädern och Apkungen. Den ena är för barn i 6-10-årsåldern och den andra för barn i 11-13-årsåldern. Den magiska fjädern framförs ordlöst med rörelser och clowneri. Apkungen är på tal och teckenspråk. Skådespelarna är desamma i båda pjäserna. Tre av dem är praktikanter från Stockholms dramatiska högskola.

Länk: <http://korta.nu/dzvtx>

● Loreen om Euphoria på teckenspråk

DT fick en exklusiv webb-TV-intervju med Loreen under melodifestivalfinalen. Hon skulle sjunga Euphoria tillsammans med elever från Manillaskolan och Adolf Fredriks musikklasser. "Jag har aldrig känt mig så trygg på scenen tidigare", sade Loreen i intervjun. Läs mer på dovastidning.se där vi har en artikel om hur allt började och om vad medverkande elever tyckte om framträdandet.

Länk: <http://korta.nu/vshza>

● Dovastidning.se i ny kostym

Dövas Tidnings sajt har fått en ny responsiv design som innebär att du kan läsa den oavsett plattform – på din mobil, läsplatta eller dator. Allt för att öka tillgängligheten och läsvänligheten för våra läsare. Sajten kommer att se lite annorlunda ut beroende på plattform. Vi vill att fler ska kunna läsa dovastidning.se från den plattform man vill. Särskilt gruppen mobila läsare har ökat på sistone. Av all trafik på sajten kommer över 25 procent från de mobila enheterna.

● Omnitor åter på banan

2012 var ett svårt år för Omnitor, ett företag som är känt för sina bildtelefoner. De var tvungna att genomgå en rekonstruktion. Några i personalen fick sluta. Henrik Due investerade i Omnitor och tog över som VD. Om han inte hade dykt upp hade Omnitor försatts i konkurs, enligt honom. Han är utbildad bergsingenjör. Omnitor ska fortsätta att erbjuda kommunikationshjälpmedel.

Länk: <http://korta.nu/8tela>

ÖNNESTADS FOLKHÖGSKOLA

Vill du bli tolk och är CODA eller kan teckenspråk?

Du vet väl om att du kan söka direkt till år 2 eller 3 på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen här på Önnestads folkhögskola.

Vill du veta mer - gå in på www.onne.se/tolkutbildning

Du kan även maila: lotta.eliasson.onnestad@folkbildning.net eller ringa 0735-107399

Önnestads Folkhögskola
 Byagatan 30
 291 73 Önnestad

Tel: 044-7850100

Liveblogg när text-tv sviker

Hockeyspelaren i Dövas Tre Kronor, Daniel Littorin gillar sport även i tevesoffan. Då kollar han oftast på hockey och fotboll. En genre som oftast erbjuder ingen text i rutan. Då slår Daniel upp datorn och följer en liveblogg, något som även många hörande gör idag.

Att hänga med i vad kommentatorerna säger på TV har länge bara varit något förunnat de som hör bra. När det väl textas live i rutan hackar eller släpar textremsan ofta efter.

Daniel Littorin brukar titta både på matchen som går på TV och livebloggen på datorn samtidigt, men inte alltid. Ibland räcker det med livebloggen.

– När jag följer Djurgårdens IF hockeys liveblogg brukar jag inte kunna se själva matchen. Då är livebloggen ett bra sätt att få information direkt, berättar han.

En av de större livebloggarna som han följer är "Leifby Live" på Sportbladet.

Sportreportern Marcus Leifby har blivit något av en livebloggarguru med sin liveblogg. Hans liveblogg har haft 1,5 miljoner läsare de tio senaste månaderna.

– När jag följer Leifby Live kollar jag på större matcher som Champions League på TV. Det betyder mycket för mig. Ibland blir det en extra intressant match att kolla på när jag följer Leifby Live. Där kan jag ställa frågor också. Det blir ett slags forum också, berättar Daniel som testat liveblogga själv, från Svenska Dövidrottsförbundets förbundsstämma i fjol. Han gillade det.

– Man når folk direkt. För döva är detta i kombination med rörlig bild en bra mix. Då tror vi att vi kan skapa ett bra forum, funderar Daniel Littorin.

En fördel med livebloggar är tillgängligheten. När rättsgången om Breivik pågick, slogs livesändningarna i TV av ofta på grund av sekretess eller känsliga detaljer i rättsförhandlingarna som allmänheten inte skulle få ta del av. Då kunde alla följa Aftonbladets Carina Bergfeldts löpande rapporter på sin liveblogg direkt inifrån rättssalen istället.

När DT får tag på Marcus Leifby är han i full gång med att förbereda för livesändningen inför VM-kvalmatchen Sverige-Irland men tog ändå sig tid att prata lite livebloggning.

Vad är din personliga åsikt kring livebloggen som fenomen, varför är den formen så populär?

– Bra fråga. I grunden tror jag det handlar om att vi är flockdjur. Vi trivs tillsammans och vi tycker om att umgås, och min ambition med livebloggen har alltid varit att den ska vara förenande, ett sätt att umgås på helt enkelt. Om man inte har en kamrat bredvid sig i soffan så kan man ha en kamrat bredvid sig i digital form, i datorn, plattan eller telefonen. Kan man sedan kombinera det sällskapliga med att faktiskt erbjuda de som inte har någon möjlighet att se eller höra matchen, att följa den, då tror jag man har lyckats riktigt bra. Går det sedan att underhålla och skapa debatt är det ett plus. De flesta som ser ett idrottsevenemang vill få sina analyser och spontana känslor bekräftade. Tycker man att Oscar Wendt (vänsterback i fotbollslandslaget red. anm.) är lite tafatt i sin markering vill man få sin tes kontrollerad och, i vissa fall, bekräftad. Har man inget fysiskt sällskap att stämma av med kan man alltid kolla vad referenten och andra läsare tycker och tänker, säger han och tillägger:

– De som inte har möjlighet att, till exempel, följa en fotbollsmatch ska ges den möjligheten. Oavsett om man rattar en oljetanker i Persiska viken, sitter i ett tält i den ugandiska djungeln, har fastnat på ett tåg mellan Alvesta och Nässjö eller, som i det här fallet, har en hörselskada. Och ingen ska behöva sitta ensam (om det inte är självvalt) och se en landskamp, en Melodifestival eller ett OS, avslutar Marcus Leifby.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

Funderar du på att liveblogga från något evenemang? Testa verktyget Coveritlive som både finns i gratis- och betalform. Programmet kan hämtas ned på www.coveritlive.com.

Låw är blind för ansikten

I höstas trillade polletten slutligen ner; Lars-Åke "Låw" Wikström förstod nu vad han hade levt med i 69 år. Det är att han är ansiktsblind.

Vem var det där? frågade Lars-Åke Wikström ofta sina föräldrar när de hade besök av någon på Sesarö i Tornedalen där Låw växte upp. Det spörsmålet återkom ett otal gånger ända tills han var 69 år gammal. I alla möjliga sammanhang: på fester, konferenser och möten.

I höstas slog Låw upp en tidning. I den berättade författaren Maj-Gull Axelsson om sin ansiktsblindhet. Hon gav exempel på när hon inte kände igen ansikten. Ett av dem var att hon hade varit och handlat i en mataffär. Dagen därpå gick hon tillbaka

till butiken för att handla igen. Kassörskan utbrast glatt: "Hej igen!". Maj-Gull Axelsson var som ett frågetecken. "Du var här i går och handlade" svarade affärsbiträdet.

– Jag förstod att jag också kunde vara ansiktsblind, berättar Låw, som vid det tillfället började gråta.

Han googlade på ordet ansiktsblind och läste sidor som, utöver artikeln om Maj-Gull Axelsson, bekräftade det han i hela sitt liv undrat över. Där stod det om vilka kännetecken som fanns hos ansiktsblinda. I Låws fall behövde han ständigt och ofta be om ursäkt för att han inte mindes folk trots att de så nyligen hade träffats.

– Det var pinsamt, säger Låw, som ändå hade tur i oturen:

Nämligen att han förmodligen är den mest kända dövprofilen i Sverige, efter dövrörelsens nestor Lars Kruth. Då hade han skäl

att skylla på att han i jobbet träffade så många och därför inte kunde komma ihåg alla. Låw satt i SDR:s styrelse i 25 år, varav 17 som ordförande. 2009 avgick han och fick i samma veva ett av Dövsveriges finaste priser: Kruthmedalj nummer 24 och förbundet hedrade honom genom att döpa deras internationella utmärkelse till Lars-Åke Wikström International Award. I 16 år var han styrelsemedlem i World Federation of the Deaf och i 29 år aktiv i Dövas Nordiska Råd.

– Uttrycket "Alla känner apan men apan känner ingen" har jag ofta fått höra om mig, säger Låw som nu är pensionär och bor i Ystad.

Hur tror du att din image som SDR-ordförande påverkats av att du så ofta behövde be om ursäkt och inte kunde komma ihåg alla ansikten?

– Jag upplever att de flesta var vänliga och förstående när jag svarade att jag träffade så många i min ordföranderoll, och på olika sammankomster även som privatperson. Sedan tror jag att jag har gjort ett bra jobb som ordförande så det har nog inte påverkat bilden av mig negativt, säger Låw som inte bara är blind för ansikten utan också har problem med att komma ihåg namn.

Det finns olika grader av ansiktsblindhet: lätt, medelsvår och grav. Låw tror sig ha lätt/medelsvår ansiktsblindhet. Han kan känna igen personer som han har träffat tre-fyra gånger på kort tid. Om de däremot möts sällan eller bara setts ett fåtal gånger under en längre tid brukar Låw inte kunna minnas deras ansikten. Om en person har något särskilt drag, till exempel röd hårfärg, kan han lättare känna igen personen i fråga men kommer inte ihåg dennes namn.

När Låw börjar titta på en film eller en TV-serie med många skådespelare kan han ha svårt att komma ihåg vilka de är och vad de heter. Det tar lite tid tills han får klart för sig vem de är. Vissa ansiktsblinda har nedsatt lokalsinne. Men inte Låw.

Vidare kan han till exempel komma ihåg roliga historier men inte vem som framfört dem.

– Jag kan också komma ihåg olika händelser och handlingar men inte alltid vilka som varit inblandade och hur de ser ut.

Hur ansiktsblinda ser varierar. Vissa ser ett ansikte väldigt tydligt. Andra ser en näsa, en mun och ett öga utan något

sammanhang. Och det finns de som ser ansikten som om de vore överdragna med en nylonstrumpa, uppger psykologen Görel Kristina Näslund i en intervju med Svenska Dagbladet. Hon har skrivit en bok om ansiktsblindhet.

Vad är det du ser hos ett ansikte?

– Jag kan se ansikten men glömmar snabbt hur de ser ut, säger Låw, som avundas personer som har ett "superminne"; de kan minnas folk och deras namn trots att de bara träffats en gång.

Även kronprinsessan Victoria är ansiktsblind. Hennes make, prins Daniel, brukar hjälpa till med att berätta vilka det är de träffar.

– Jag önskar att jag fick veta att jag var ansiktsblind redan när jag var ordförande så att jag kunde ha en "Daniel" vid min sida, säger Låw leende.

Efter att Låw upptäckte att han var ansiktsblind hade han bara berättat för ett fåtal personer som stod honom nära.

Hur reagerade de när du berättade om din ansiktsblindhet?

– De sa till mig: "Åfan, vad du har varit duktig på att spela teater", "Du har spelat teater hela ditt liv"...", säger Låw, som alltså menar att de ansåg att han var en mästare på att "förklara bort sig".

Några undrade också vad ansiktsblindhet var för något. Enligt Görel Kristina Näslund beräknas 2 procent av befolkningen ha ansiktsblindhet. Mörkertalet tros vara stort. Okunskapen är fortfarande stor om den funktionsnedsättningen. Främst tack vare internet upptäcker allt fler att de är blinda för ansikten.

Varför vill du berätta i DT om att du är ansiktsblind?

– Ja, jag vill säga att jag beklagar att jag har "spelat teater" i hela mitt liv. Många har säkert undrat varför jag inte kände igen dem. Några tyckte också att jag var otrevlig för att jag inte mindes dem. Nu vet jag varför och kan tala öppet om det, säger Låw, som tänker sluta med att använda standardfrasen "Jag träffar så många".

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Är du också ansiktsblind? Berätta om dina erfarenheter.

Mejla: redaktionen@dovastidning.se

Ansiktsblindhet (eller prosopagnosi, som den medicinska termen lyder) definieras som oförmåga att känna igen bekanta ansikten och är en neurologisk funktionsnedsättning. Olika grader av ansiktsblindhet finns. Gravt ansiktsblinda känner inte igen sina anhörigas ansikten. De flesta har en mellansvår eller en lättare form av ansiktsblindhet; de känner igen sina närmaste vänner och kollegor men har svårt att identifiera perifera bekanta och människor som de bara träffat några gånger. Någon behandling för prosopagnosi finns inte. Istället kan man utveckla strategier för att känna igen folk, t.ex. deras sätt att röra sig. Kända personer som är blinda för ansikten är: kronprinsessan Victoria, komiker och regissör Felix Herngren, låtskrivare och sångerska Eva Dahlgren, och författare Inger Frimansson med flera.
Källa: Görel Kristina Näslund

Den teckenspråkiga hjärnan

Man kan inte längre tala om döva och hörande hjärnor. Skillnader i hjärnaktivitet mellan döva och döva finns faktiskt; en upptäckt som forskarna vid Linköpings universitet och University College London gjort.

Ett forskningsteam vid de två universiteten har undersökt hur teckenspråket är representerat i hjärnan. Nyligen har de släppt en världsunik studie som visar vilken hjärnaktivitet barndomsdöva som aldrig använt teckenspråk, barndomsdöva som använder teckenspråk och har minst en döv förälder, och hörande som inte kan teckenspråk, har. De döva som enbart talar och skriver bor i Storbritannien; teckenspråket har inte en lika stark ställning där som i Sverige. Den gruppen jämförs med döva briter och svenskar som har teckenspråk som modersmål.

Forskarna kommer med en världsnyhet. Det är att när alla tre grupper – barndomsdöva teckenspråksanvändare, barndomsdöva oralister och hörande – tittade på teckenspråk fick de också icke-språkliga uppgifter kopplade till det. De skulle till exempel notera handens form eller var i förhållande till kroppen tecknet gjordes. Hos de döva som använder teckenspråk "sprakade det till" i vänster hjärnhalvas hörselbark, på exakt samma ställe som hörande bearbetar språksignaler.

– Eftersom teckenspråket är deras språk kunde de naturligtvis inte låta bli att tolka vad som tecknades, även om de skulle fokusera på en icke-språklig uppgift, säger Jerker Rönnerberg, en av forskarna och författarna till studien.

Hos de döva som inte kan teckenspråk var det inte samma aktivitet i vänster hjärnhalva. Jerkers kollega, Mary Rudner, förklarar:

– Vänster hjärnhalva bevarar sin språkliga och kognitiva funktion vid bearbetning av teckenspråk, men bara när man har erfarenhet av teckenspråk. Den högersidiga hörselbarken däremot organiseras om för visuell bearbetning mera generellt och inte specifikt för teckenspråk.

Kunde ni se någon skillnad mellan barndomsdöva teckenspråkiga briter och svenskar när det gällde deras hjärnaktivitet?

– I just den här studien såg vi samma aktiveringsmönster i hjärnan för brittiska och svenska teckenspråksanvändare, säger Mary Rudner.

En studie som visar hur barndomsdöva engelsmän respektive svenskar reagerar på ett för dem främmande teckenspråk kommer senare.

Vad har den här studien för betydelse för omvärlden?

– Det är väldigt intressant att vi kan visa i en och samma studie där vi separerar teckenspråket från dövheten att hjärnan är så flexibel att den hörande eller döva hjärnan som vi traditionellt kallar egentligen är en språklig hjärna, säger Jerker.

Åsa Henningsson från Öjebyn är barndomsdöv och har döva föräldrar. Hon är en av de sexton svenskar som deltagit i studien. I en intervju med Dövas Tidning 2010 om forskningsprojektet sade hon att hon hoppas att forskningen visar vikten av tidig teckenspråksinlärning.

Visar er forskning det?

– Svaret är ja på den frågan. Om döva lärde sig teckenspråk sent i livet skulle förmodligen inte de här nätverken i hjärnan som vi pratat om blivit aktiverade på samma sätt som döva som lärt sig teckenspråk tidigt, säger Jerker Rönnerberg.

En studie om vilken hjärnaktivitet hörande som kan teckenspråk har kommer senare. Även en studie om hur de olika grupperna reagerar på olika icke-språkliga uppgifter släpps senare. Och så en studie om hur barndomsdöva reagerar på det egna respektive främmande teckenspråket.

När väntas alla studier vara klara?

– Vi hoppas att det kommer fler rapporter under året. Men det är som med forskningsprocessen att det tar lång tid och det tar lång tid för vetenskapstidskrifterna att granska våra rapporter. Därför är det svårt för oss att säga exakt när rapporterna kommer, säger Mary Rudner.

Tillbaka till Åsa Henningsson. Hon och femton andra svenskar fick åka till London för att göra tester. Ett av dem var att ligga i en magnetkamera.

– Det var en intressant upplevelse, sade hon till DT för tre år sedan.

En liten TV-apparat fanns inne i tunneln. Åsa fick inte röra på huvudet för att kunna se skärmen som stod lodrätt. Därför sattes en fästordning med två speglar på hennes huvud, som reflekterade skärmens innehåll. Hon fick se ett antal olika handformer och tecken. Varje gång hon till exempel såg handformen A i olika vinklar skulle hon trycka på en knapp. Dessutom fanns en kamera som filmade vad hon bokstaverade så att tolken som satt i kontrollrummet kunde kommunicera med henne.

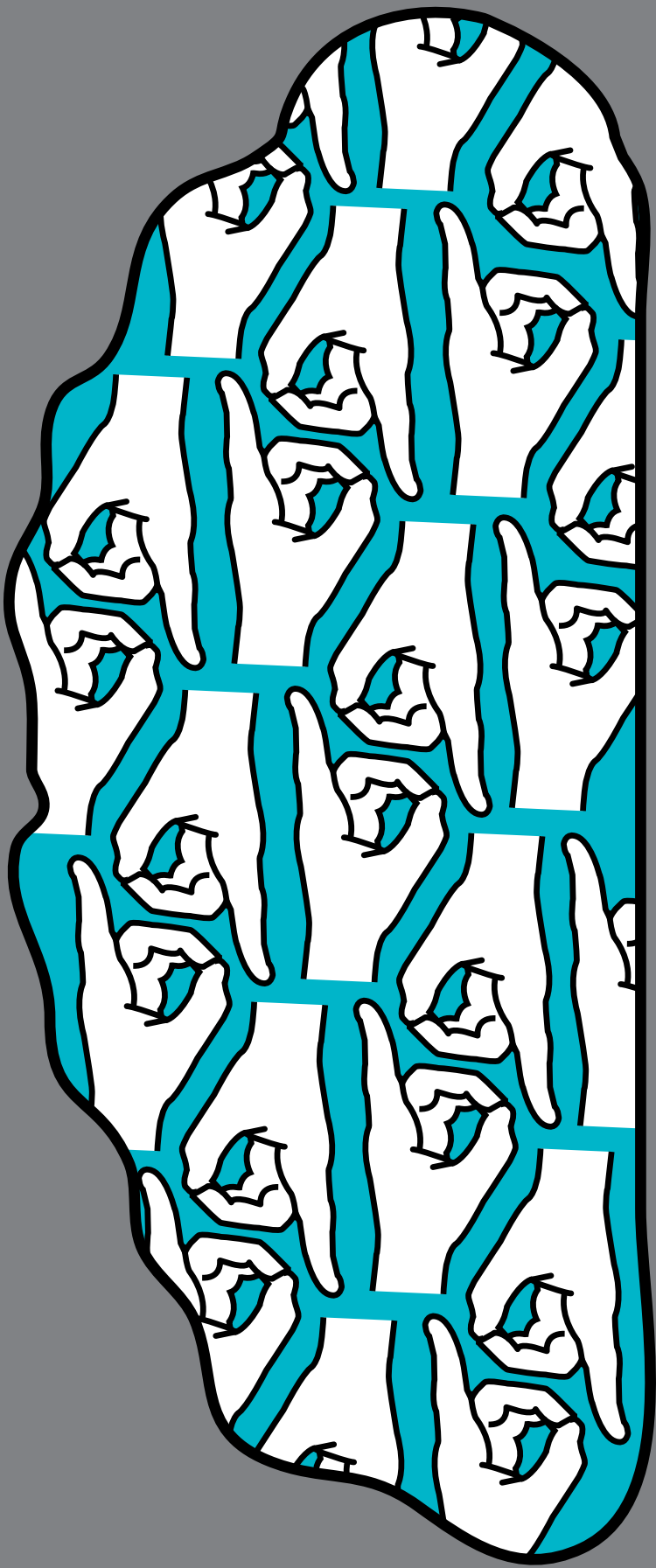
Du hoppades att forskningen skulle visa på vikten av tidig teckenspråksinlärning. Forskaren Jerker Rönnerberg sa att det blev som du hade hoppats. Kommentar?

– Jag är nöjd. Vi behöver belegg som visar att döva barn bör lära sig teckenspråk tidigt. Man ska inte vänta och se om de har behov av teckenspråk eller inte.

Forskningen visar att teckenspråkiga döva och döva som enbart talar och skriver inte har samma hjärnaktivitet. Kommer det som någon överraskning för dig?

– Nej, det är logiskt, säger Åsa Henningsson, som emotser den kommande studien om hur döva reagerar på ett för dem främmande teckenspråk.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

LÖRDAG 9 MARS 21:10

Över 50 elever från Manillaskolan och Adolf Fredriks musikklasser framförde tillsammans med Loreen låten "Euphoria" på tal och teckenspråk under melodifestivalfinalen i Solna den 9 mars. 4 126 000 tittare bänkade sig framför teven den kvällen. Aldrig tidigare har det svenska teckenspråket fått en så framträdande plats på TV. Många i publiken – både på plats och hemma i soffan – fällde tårar. "Ljuvligt sentimental", skrev till exempel DN:s schlagerreporter Hanna Fahl om barnkören. Numret delades och kommenterades flitigt i sociala medier.

FOTO: CARL-JOHAN SÖDER/SVT

Emelie och Ann-Carin, filosofie doktorer från Stockholms universitet, har nyligen framlagt sina doktorsavhandlingar. Här berättar de om vad de kommit fram till.

Tvåspråkigt lärande i en döv familj

I **avhandlingen studerar** jag ett tvillingpars tvåspråkiga lärande av svenskt teckenspråk och talad svenska, och hur det guidas av de döva föräldrarna. Språktillägnet och guidandet finns beskrivet både i korta episoder och i tabeller. När studien började var barnen 10 månader gamla och slutade då de var åtta år. Ett av många fynd som inte har rapporterats tidigare är "simultan-taktil-uppmärksamhet". Det observerades när barnen var 12 och 13 månader gamla. Den döva tvillingen satt i mammans knä. Alla tecken som föräldern normalt tecknar på sig själv tecknades på den döva tvillingen. Alla tecken som normalt tecknas framför tecknaren tecknades framför den döva tvillingen. Den hörande tvillingen satt snett mittemot och kunde se alla tecken. Mamma såg när den hörande tvillingen var visuellt upptagen av att titta i boken. Då la hon till ett talat ord. På det sättet fick tvillingarna information om vad de tittade på samtidigt som de såg på bilderna. Alla tre hade alltså simultant ett gemensamt fokus dvs. simultan-taktil-uppmärksamhet. Den hörande tvillingen tillägnade sig båda språken parallellt från födseln. Den döva tvillingen fick ett Cochlea-implantat när hon var 35 månader. Hennes tillägnande av talad svenska som andraspråk har också studerats. En svensk rapport "Hur händer det?" med resultat från studien håller på att produceras på Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM).

EMELIE CRAMÉR-WOLRATH, FILOSOFIE DOKTOR I SPECIALPEDAGOGIK

Emelie Cramér-Wolrath

Anna-Carin Rehnman

Hörselnedsättning inget hinder för studier

Doktorsavhandlingens utgångspunkt var en för mig okänd släkt där det efter en kartläggning framkom att sju generationer i följd haft och har nedsatt hörsel eller varit döva. Den förste i denna släkt föddes 1816 och genom källstudier och intervjuer har slakten följts genom alla generationerna fram till idag. Syftet med studien var att studera kunskapsutvecklingen hos dem som ärvde denna dövhet/hörselnedsättning och belysa vilken betydelse samhällets undervisningssystem hade för de olika generationerna.

Något som framkom i studien var att familjerna i de olika generationerna undervisade sina barn i hemmet, läste all slags litteratur och hade en stark drivkraft och förmåga att utveckla olika slags kunskaper. Folkskolan hade däremot ingen eller liten betydelse för de första generationernas kunskapsutveckling. Familjerna utvecklade en kommunikativ praktik som utgick från dem som hörde sämst eller inte alls och denna kommunikation hade flera visuella inslag, men de var inte teckenspråkiga. Barnen hörde och lärde sig talat språk och deras ordförråd utvecklades genom hela livet genom att de läste mycket. Som barn lärde de sig också att andra i familjen behövde avläsa deras tal innan de själva behövde göra det. När de i generationen som var födda omkring 1920 ville ta del av högre studier blev de hindrade enbart på grund av sin dövhet/hörselnedsättning. Först bland dem i generationen som var födda omkring 1950 kunde flertalet genomföra högre studier tack vare familjernas bildningstradition och hörseltekniska hjälpmedel. I den generationen visade det sig inte heller finnas något samband mellan hur grava deras hörselnedsättningar var och deras förmåga att genomföra högre studier.

ANNA-CARIN REHNMAN, FILOSOFIE DOKTOR I SPECIALPEDAGOGIK

Döviana
Vi hör det vi ser

expo@doviana.se
www.doviana.se/dov-expo-konferens/

FÖRELÄSARNA

Harlan Lane, USA. Döv etnicitet. Bruno Kahne, Belgien/Frankrike. Vad hörande kan lära från döva. André Meynard, Frankrike. Att bota dövhet och att tysta ner de döva. Mark Wheatley, Storbritannien/Belgien. Hur EUD jobbar i EU. Anne Kristine Grönsund, Norge. Från talspråkig och ensamvarg till tvåspråkig och inkluderad. Tomas Kold Erlandsen, Danmark. Castberggårdssyndromet.

Mer information om konferensen, program, utställning och föreläsningarna, läs på följande länk:
www.doviana.se/dov-expo-konferens/

DÖV EXPO & KONFERENS

12-13 juni 2013 i Malmö

Erbjudande till medlemmar i SDR:

1500 kr/2 dagars deltagande
eller

2000 kr/2 dagars deltagande inkl. en natts logi.

Solidarisk vandring

Fotografen Niklas Almesjö var med på en solidarisk vandring för döva i Barcelona i mars. Det var en promenad på 7 kilometer.

Evenemanget hette Caminada Solidara per persones sordes (fritt översatt, ungefär Solidarisk vandring för döva). Niklas Almesjö, hörselskadad fotograf från Uppsala, tog del av vandringen.

– Syftet var att visa upp sig, att samlas och protestera mot nedskärningar i antalet tolkar och i bidragen till dövföreningar, och att samla pengar till dövföreningen Cerecutor*, säger han.

Det behövs enligt det katalanska dövförbundet minst 40 teckenspråkstolkare (högskole- och universitetstolkarna är inte medräknade). Nu finns endast 9 i hela Katalonien på grund av den ekonomiska krisen. De finansieras av den regionala regeringen.

384 personer anmälde sig till vandringen. Några till anslöt sig till gruppen längs vägen. En stor del var döva och deras anhöriga. Vädret var strålande den dagen.

Vad fick ni se?

– Stränder och arkitektur. Vi började vid Forum, Plaça Ernest Lluch och fortsatte längs stränderna, svängde sedan av upp mot parken Ciutadella där det bjöds på macka och ett manifest lästes upp. Det tog cirka en timme att gå de 7 kilometrarna, säger Niklas Almesjö.

TEXT: NICLAS MARTINSSON
FOTO: NIKLAS ALMESJÖ

* Cerecutor – kulturellt och rekreativt center för döva

”HA TÅLAMOD TILLS DU NÅR DITT MÅL”

Matilda Bergman är instruktör i kettlebell, kör boot camp för mammor och erbjuder träningscoaching på nätet där hon skräddarsyr träningsprogram och kostplan för sina kunder. Dessutom har hon inspirerat många att börja med träning genom att utmana folk med till exempel tuffa magövningar på Facebook.

Matilda berättar att hon började träna för att hon ville bli av med extra kilon. Hon försökte först med olika bantningsdieter och med träning. Men det funkade ändå inte. Efter att ha läst en blogg om kettlebell blev Matilda direkt intresserad av träningsformen. Hon tyckte att träningen såg tuff ut och verkade vara effektiv. Hon beslöt sig för att prova och det blev startskottet till en bättre hälsa. Hon lyckades gå ner i vikt och även förändra sin kost. Då bestämde hon sig för att gå på en utbildning i kettlebell-teknik.

– Utbildning är viktigt, då kan man göra rätt från början. Efter den utbildningen blev jag sugen på att även utbilda mig till kettlebell-instruktör.

Matilda tränar i dag ungefär tre till fem gånger i veckan, då främst med kettlebell, styrka och kondition. Hennes stora mål just nu är att få sexpack (synliga magrutor) och att klara chins (räckhäv), som är en riktig utmaning.

– Det är inte så lätt att få sexpack, det krävs att man är strikt med sin kost och träning. Förhoppningsvis lyckas jag med det till sommaren!

Matilda anser att teckenspråkiga instruktörer behövs, men för att kunna försörja sig i träningsbranschen så måste de bredda sig och kan inte bara ha döva kunder.

– Just nu har jag mest döva kunder, men om jag ska satsa på detta måste jag även ha hörande kunder. Marknaden med teckenspråkiga döva är ju relativt liten.

Just nu utbildar sig Matilda till personlig tränare. Hon har gått personlig tränare-utbildning steg 1. Två steg återstår. Eftersom hon jobbar heltid som revisor i Stockholm, där hon bor, så tar det tid tills hon är färdigutbildad personlig tränare.

– Jag vill ha fördjupad kunskap om träning, därför fortsätter jag att utbilda mig. Dessutom behövs teckenspråkiga personliga tränare.

På frågan om vad hon har för råd och tips att ge till dem som vill börja träna och äta bättre men inte vet hur de ska börja.

– Först av allt måste man komma till en punkt där man vill ha förändring. När man väl bestämt sig för det ska man helt enkelt satsa på det och ha tålamod. Det tar tid innan man når resultat. Tänk långsiktigt. Tänk på att om träning ska leda till långvariga resultat så ska man också äta rätt. Det går inte att bara göra det ena eller det andra, säger Matilda Bergman.

TEXT: PETRA ÖRLEGÅRD FOTO: JOHAN WALLIN

HJÄRNAN ÄR VIKTIGARE ÄN MUSKLERNA

Andrej Westlund, 44, jobbar sedan tre år tillbaka som personlig tränare. Han tycker att träning snarare handlar om att bli starkare mentalt än att få stora muskler. Man ska tänka på helheten, inte bara på musklerna, om man vill nå långsiktiga resultat, menar han.

Det som skiljer Andrej från andra personliga tränare är att han är döv och kommunicerar med sina kunder genom att skriva lappar, läsa läppar och använda Ipad. Hörande kunder låter sig inte skrämmas av det. De tycker att Andrej är den bästa personliga tränaren (PT) de haft, för att han är hård och kan sitt jobb.

– Döva kan visst, det handlar bara om att ha rätt inställning, säger Andrej.

Andrej utbildade sig till PT på Academy of Personal Training i Oslo. Han berättar att jobbet inte är så lätt som alla tror. En PT ska kunna olika träningsformer och ta fram individuellt anpassade träningsprogram, till exempel för en handbollsspelare eller långdistanslöpare.

Innan han blev PT jobbade han som byggsnickare och personlig assistent. Han hade då styrketränat i sex-sju år, men åt mycket skräpmat. Resultatet var därefter. Det var först när han träffade en personlig tränare på ett gym i Ystad för några år sen som han lade om sin livsstil. På sju månader gick han ner i vikt och började äta mer nyttigt. Då blev han vältränad. Hans PT uppmanade honom att utbilda sig till personlig tränare.

– Min PT var otroligt positiv och trodde på mig. Min dövhet har inte inneburit några problem. Sen tror jag att om man gör ett bra jobb så tänker folk inte på att man är döv.

På frågan om det endast är rika som anlitar PT skakar Andrej på huvudet och säger att det är mest "vanliga" människor som har PT. Han är till exempel personlig tränare för såväl rugbyspelare som friidrottare men även för andra som bara vill träna.

– Jag tycker om att jobba med människor och att se dem utvecklas. Därför tycker jag att PT-jobbet är otroligt givande. Dessutom älskar jag träning. Det är en del av min vardag.

Han vill fortsätta utbilda sig inom PT-området och få mera specialiserade kunskaper, till exempel olika behandlingsformer av belastningsskador. I november förra året fick han sluta som PT på gymmet i Ystad på grund av att den anläggningen hade ekonomiska problem. Nu jobbar han på Biltomas lager och som PT i Skåne på fritiden. Han har kunder på till exempel 24 Seven Fitness och SATS.

– Folk brukar kontakta mig och fråga om jag vill bli deras PT efter att de hört positivt om mig eller så har någon rekommenderat mig. Så det är kul.

I framtiden skulle Andrej vilja bilda eget företag med inriktning mot personlig träning och kanske även öppna ett gym med gruppträning i TRX, som består av funktionella kroppsövningar, och i kettlebell. Han har nämligen certifikat som instruktör i RKC (Russian Kettlebell Challenge) och i TRX.

TEXT OCH FOTO: PETRA ÖRLEGÅRD

Högre utbildning ger konkurrensfördel

arbetstillfällen för våra medborgare.

Obligatorisk skola. Alla vet att grundskolan är obligatorisk i Sverige. Ett omdebatterat utspel om skolan kom från socialdemokraterna för ett par månader sedan och handlar om att de vill att också gymnasieutbildning skall bli obligatorisk. Utbildningsministern (fp) motsätter sig det och tycker att det är att gå för långt – man skall inte lagstifta om en fråga som bäst löses på frivillig väg, säger han. Så om den blir obligatorisk eller inte får framtiden utvisa. Trenden är i alla fall att vi behöver högre utbildning.

Arbetsmarknaden. Att utbilda sig är viktigt för att vi som medborgare skall passa in på arbetsmarknaden och skapa välstånd för våra familjer och vårt land. Men vilka personer rekryterar arbetsgivarna, rekryterar de personer med gymnasieutbildning eller med högskoleutbildning i första hand? Svaret är i normalfallet givet; man rekryterar den högst utbildade personen vid varje givet tillfälle för nästan vilket jobb som helst. Det enda som kan konkurrera med hög utbildning är lång erfarenhet när en arbetsgivare söker någon att anställa.

Orter med stor tolkverksamhet. När jag började arbeta som tolk på Stockholms universitet 1987 läste en handfull döva på högre utbildning i hela Stockholms högskoleregion; inklusive alla lärosäten i hela länet. Stockholms universitets tolkar tolkade på alla utbildningar. Sedan arbetslösheten började öka i början på 2000-talet (arbetslösheten var 6% i januari 2001 och 8% i januari 2013) har jag väntat på en ökning av döva sökande till högre utbildning, men så har inte blivit fallet, åtminstone inte i Stockholmsregionen. Om du som döv vill läsa på högre utbildning som inte har teckenspråkiga lärare kan du söka till vilket universitet som helst och de skall ordna tolkar till dig. Söker du till de ställen i Sverige som har stor tolkverksamhet, t.ex. en högskola eller universitet i Stockholmsområdet, har du stora möjligheter att få tolk och framförallt samma tolkar under hela studietiden. De senaste 10 åren har antalet döva studenter varit på en jämn nivå i Stockholmsregionen och det finns ingen tolkbrist där.

Ett alternativ till högre utbildning är att studera på yrkes-högskola. Där kan man läsa till många olika yrken. Att få tolk till yrkeshögskola går till på samma sätt som att få tolk till högre utbildning.

Sista ansökningsdag till högskolan är den 15 april.

Högre utbildning är viktig för att få konkurrensfördel på arbetsmarknaden.

TORD RÅDAHL

LEDAMOT AV FÖRBUNDSSTYRELSEN, SDR

Länktips: www.studeramedfunktionshinder.nu

www.yrkeshogskolan.se/om-yrkeshogskolan/Studera-med-funktionsnedsattning/

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08-442 14 61
Fax: 08-442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Fax: 0247-105 97

Vice förbundsordförande:
Britt Karmgård
britt.karmgard@sdr.org
073 513 00 76 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Helena Fremnell
hfre@sdr.org
070 215 46 33 (tal/sms)

sdr@sdr.org
www.sdr.org

Material till Slingan:
webbredax@sdr.org
Fax: 08 442 14 99

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Ragnar entledigad

Styrelsemöte den 17-18 mars inleddes med att styrelsen beslutar bevilja Ragnar Veer entledigande av hälsoskäl från uppdraget som förbundsordförande, och att vice ordförande Britt Karmgård tar över från den 17 mars fram till kongressen.

Ordförandes uppdrag under våren fördelas på övriga styrelseledamöter och i några fall på tjänstemän.

Kongressen förbereds

Förberedelser inför kongressen pågår. Det har kommit totalt 51 motioner från Stockholm, Uppsala, Malmö, Jönköping, Dalarna, Y-län, Umeå, Göteborg och Vänersborg. Motioner och styrelsens yttranden i text har publicerats på kongressens webbplats. Översättning till teckenspråk beräknas vara klart i slutet av mars.

Nya kanslilokaler

Sökandet efter nya kanslilokaler i Stockholm har ännu inte gett resultat. Ambitionen är flyttning under hösten, eftersom hyresvärden är angelägen om att huset är tomt till årsskiftet. Huset ska rivas för att ge plats åt bostäder.

Manillaskolans kulturarv

Lolo Danielsson är SDRs representant i aktionsgruppen för Manillaskolans kulturarv. Gruppen har varit i kontakt bl.a. med Stockholms Stadsmuseum och Socialdemokraterna i Stockholm, och Nordiska museet historiska arkiv har varit där och tittat. Gruppen har en dialog med skolan som ska flytta in, bland annat om hur vi kan få tillgång till de saker som ska vara kvar.

Teckenspråk för politiker

Projektet Tillgänglighet genom Teckenspråk kommer i maj arrangera seminarier för politiker och tjänstemän inom landsting och kommuner i Umeå, Örebro, Göteborg och Malmö. I en dialog med Socialstyrelsen pågår försök att definiera begreppet teckenspråkig miljö. Projektledaren Åsa Henningsson uppmanar till ett besök på hemsidan:

www.tgt.sdr.org

Felbehandling anmäls

SDR fick ett videobrev från en kvinna där hon beskriver sin svåra smärta efter felbehandling av tandläkare. SDR reagerade starkt på detta och har fått fullmakt av kvinnan att skicka in videobrevet som anmälan till Patientnämnden, efter att vi lagt på ljud. Kvinnan har själv inte anmält då hon inte vet hur man gör. Videobrevet är i sig ett bevis på hur många döva behandlas av vården och SDR har fått tillåtelse att använda filmen som fallbeskrivning i vårt arbete.

Kvinnofridsprojekt

Två personer från Kvinnofridslinjen besökte SDR för att se hur organisationen kan vara tillgänglig för döva kvinnor. Det finns ingen forskning om döva kvinnors utsatthet! Vi berättade om möjligheterna att göra en enkät på webben på teckenspråk och att svara anonymt. SDR har möjlighet att påverka utvecklingen av stöd till döva kvinnor som utsätts för våld med stöd av Kvinnofridsprojekten som regeringen prioriterat.

Kulturseminarie inställt

På grund av för få anmälda ställdes kulturseminariet in. Nytt försök görs till hösten.

Vårdpersonalens bemötande

SDR har deltagit i ett möte om Socialstyrelsens uppdrag att i samverkan med DO ta fram ett utbildningspaket för vårdpersonal om bemötande. Representanter från andra minoritetsspråkgrupper var också med, som t.ex. samerna. Intressant var att språk- och minoritetsföreningarna har likartade problem och åsikter som SDR och flera tyckte det var förvånansvärt att inte teckenspråket hade minoritetsspråksstatus. Projektledaren insåg snart att döva teckenspråkiga kräver ett speciellt bemötande och Socialstyrelsen och DO vill boka ett separat möte med SDR och tolkar för djupintervjuer. De vill också intervjua tolkar då tolkarna är de som ofta hamnar i svåra situationer där vården inte bemöter döva på ett humant sätt.

Teckenspråkslärare

SDR har gett Kave Noori ett uppdrag att under våren följa upp teckenspråk som meritpoängsgrundande ämne på gymnasiet, samt utreda vilken utbildning som krävs för att bli lärare i ämnet teckenspråk, vad som behövs för en lärarutbildning med inriktning mot undervisning i ämnet teckenspråk för vuxna samt en lärarutbildning med teckenspråksinriktning mot förskola och initiera planer för hur sådana utbildningar ska utformas.

Myndighet för Tillgänglig Media

Helena Söderlund, tidigare projektledare för Resursbiblioteket i Örebro, och därefter FSDB, har fått ett halvårs anställning hos MTM, tidigare TPB – Talboks- och Punktskriftsbiblioteket. Uppdraget har att göra med teckenspråkig litteratur för barn och unga samt att klarlägga vad SDR vill ha ut av samarbetet med MTM.

Förbundsstämma på Solhem, Björkö

Nu nalkas förbundsstämman och det är hög tid att börja att diskutera handlingarna till förbundsstämman.

Elevråden från alla dövskolor i Sverige, gäster från Norden och övriga organisationer är inbjudna. Vi beräknas bli cirka 50-60 personer.

På vår hemsida kan ni ladda ner alla handlingar. Om ni tycker att något inte är bra eller om ni vill kommentera någon av handlingarna, så gör det med din lokala ungdomsklubb så kan ombuden från din ungdomsklubb framföra det på vår förbundsstämma.

Namnförslag till förbundsstyrelsen:

Ordförande för 1 år: Isabella Hagnell (nyval)

Ledamöter för 2 år (2013-2015):

Kenneth Sandberg

Mimmi Granat

Ledamöter för 1 år (fyllnadsval, 2013-2014):

Elsa Brunemalm

Rebecca Jonsson

Ellinor Persson

Ledamot som har 1 år kvar:

Charlotta Digerstam

Facebook

Glöm också inte att gilla vår sida på Facebook, då får du löpande information om vår verksamhet direkt på din logg!

Ungdomsklubbar i Sverige

Vi har nu sex ungdomsklubbar:

Sveriges Dövas Ungdomsråd (SDUR):

www.sdur.se

Norrlands Ungdomsklubb (NU):

norrlandsungdomsklubb.blogg.se

Göteborgs Teckenspråkigas Ungdomsklubb (GTU):

www.gtuklubb.nu

Örebros Dövas Ungdomsklubb (ÖDU):

orebroung.blogspot.se

Skånes Dövas Ungdomsråd (SKUR):

skurskur.blogspot.se

Ungdomsföreningen Viljan (UFV):

www.vtf.nu

Dalarnas Dövas Ungdomsklubb (DDU) och UK Kungsängsililjan (Uppsala) är vilande just nu men vi kommer att ha en gäst från DDU till vår förbundsstämma, förhoppningsvis så kan DDU återupptas igen! Har din stad inte någon ungdomsklubb och du känner att den behövs, tveka då inte att kontakta oss för tips och råd!

Färre lägerdeltagare än planerat

Lägergruppen planerar för fullt inför de kommande sommarlägren. Dessvärre har lägergruppen blivit tvungen att följa utländska lägers regler, t.ex. max två deltagare per land. Det innebär att lägergruppen blivit tvungen att välja de deltagare som aldrig varit med på läger utomlands tidigare, annars är det lottning som gäller.

Lägergruppen skulle gärna vilja skicka alla deltagare men tyvärr så är det inte möjligt.

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen. 2, 6 tr
117 43 Stockholm
www.sduf.se

Mejla: sduf@sdur.se
Blogg: www.s-d-u.se/blogg
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Malin Johansson
malin.johansson@sdur.se
070-860 43 83 (sms/3G)

Nordiskt ungdoms-seminarium i Malmö

Nordiskt Ungdomsseminarium (NUS) 2013 gick av stapeln 15-17 mars i Malmö Dövförenings lokal "Svenske och hade ca 40 deltagarna. Vi bjöds på tre föreläsningar som handlade om homosexuella, bisexuella, transpersoner och queerpersoner (HBTQ), om genus och slutligen om dövblindhet. Programmet innehöll också en paneldebatt och workshop där de frågor som föreläsningarna tog upp diskuterades.

Under HBTQ-föreläsningen var det intressant att man kunde dra paralleller mellan HBTQ och deafhood när det kommer till livstil. Det kom upp en lista där man kunde jämföra båda grupperna. Om ni är intresserade av att veta mera så är det bara att mejla oss så får ni deras powerpoint-presentation.

Flera av de danska deltagarna ansåg att i deras land är män och kvinnor jämställda och att man är mer öppen till homosexualitet medan resten ansåg att det inte alls var så i deras länder. Intressant att man ser så olika på saken trots att det bara tar 20 minuter att åka från Helsingborg eller Malmö till Danmark. Ett omdiskuterat ämne är klubben "Gentlemans Finest" i Danmark som bara fokuserar på aktiviteter för killar. Tjejerna har därför nyligen bildat en klubb, "Lady Like", som fokuserar på tjejaktiviteter. Utöver klubbarna så finns det också andra ungdomsklubbar. Är det bra eller dåligt? Gentlemans Finest har nu ansökt om att bli medlem hos DDL, dansk motsvarighet till SDR och nu pågår det en het diskussion där borta i Danmark om DDL ska acceptera herrklubben som medlem eller inte.

Efter föreläsningen om dövblindhet så dök det upp flera frågor. Det var många som trodde sig veta mycket om dövblinda när man egentligen bara visste en bråkdel. Jag pratade med en dövblind kille från Finland och det var första gången för mig att prata djupt med en dövblind person. Tidigare hade jag bara sagt i stil med "Hej, allt bra? Trevligt att träffas". Men nu pratade vi djupt, han var väldigt öppen om sin dövblindhet så jag kunde ställa frågor jag normalt inte skulle våga ställa och fick svar på alla frågor, det var otroligt givande, säger jag bara.

Det blev flera heta men spännande debatter! Som alltid när ungdomar från Norden samlas var programmet inte allt. Minst lika viktiga var den sociala delen och fikarasterna som gärna blev dubbelt så långa än tänkt. Vi hade två kockar till vårt förfogande som lagade utsökt mat, anpassad efter allas önskemål.

En sak som jag fann intressant är: i Sverige finns det ca 10000 döva, i Danmark finns det ca 5000 döva. På seminariet deltog totalt 13 danskar och 8 svenskar. Trots att vi var på hemmaplan så var det hela fem fler danskar än vi svenskar. Vad kan det bero på? Jag känner att det är dags att vi lyfter fram frågan och får ett svar på varför det är så. Med alla korten på bordet kan vi SDUF jobba utifrån det i mån av resurs, så att ni alla medlemmar får det ni önskar. Om ni bara tiger och klagar bland kompisarna så kan SDUF inte utvecklas, konstruktiv kritik är viktigt!

Nu ser vi alla fram emot nästa NUS i Norge 2015!

TEXT: FLORIAN TIRNOVAN, UNGDOMSKONSULENT, SDUF

Globala Dövblinda firade 10 år

Den 16:e februari 2013 firade Globala Dövblinda sitt 10 års-jubileum i Göteborg. Globala Db bildades på Alla hjärtans dag den 14:e februari år 2003. Sektionen är unik och har under årens lopp genomfört många kulturresor och aktiviteter för sina medlemmar för att umgås, komma ut och bryta isoleringen.

Globala Dövblinda firade sitt 10-årsjubileum på Fiskekrogen vid Lilla Torget i Göteborg. Huset är byggt på 1700- talet och ägdes en gång i tiden av potatiskungen Jonas Ahlströmer, vars staty finns ett stenkast ifrån restaurangen.

Fiskekrogen gör skäl för sitt namn. Den är utsmyckad i en marin stil med havets färger i en vacker fiskemiljö. Lokalerna är ljusa och fina och maten magnifik.

Globala Dövblindas ordförande Björn Ångquist hälsade medlemmarna välkomna till 10-årsjubileet och sedan följde en god och festlig bankett. Nykokta kräftor, hummer och olika välsmakande tillbehör. Firandet varade under flera timmar med fin gemenskap och en härlig atmosfär. God efterrätt och kaffe följde på maten. En historisk kväll att minnas.

Globala Dövblinda

Kulturresa Höganäs i Skåne

Globala Dövblinda i Göteborg arrangerade en kulturresa till Höganäs.

Tidigt på morgon torsdagen den 14:e mars samlades alla nyvakna deltagare i en buss på väg till Skåne. Solen sken och vi trodde oss åka mot våren men snön låg vit på marken. De fick skotta för att öppna vägen för oss. Vi reste i komfortabla bussar till restaurang Kavalleristen. Där lunchade vi innan resan gick vidare till Iittala outlet i Höganäs. Butiken var full med glas och porslin av gamla kända leverantörer, såsom Rörstrand, Höganäs, Boda Nova, Iittala mfl. Resan fortsatte en kort bit till vackra Kullabygden med Kullabygdens Keramik. Där tillverkas både traditionellt och nytt bruksgods för hand i både sten och lergods. Hantverket har gamla anor. Det har följt släktet från 1500 talet och finns i blodet allt sedan farfars fars, fars, fars... tid. Vi fick följa med in i verkstaden och fick höra om dess historia och även se drejningens ädla konst. Vid den fascinerande keramikverkstaden fanns det även en tillhörande butik. Glada och nöjda tog bussen oss tryggt hemåt igen.

Globala Dövblinda

IK Surd fyllde 110 år

Lördagen den 9 mars 2013 firade IK Surd sitt 110-årsjubileum på Dahlheimers hus i Göteborg. Klubben grundades 1903 och drevs av bland annat Karl Daniel Dan Andersson. Då var han 18 år gammal med en tuff ambition.

Ett 90-tal gäster i fina kläder och frisyrier stod samlade i spänd förväntan att få komma in. Vi passerade några gamla bilder av grundarna Dan Andersson och Oscar Ryden: två av mina idoler som jag träffade under 1950-60-talen. De hade så olika personliga profiler och egenskaper. Även löparstjärnan Volrath fanns på bild. Däremot saknades Olle Jerming liksom flera kvinnliga stjärnor såsom simmerskan Sara Näverland.

Banketten startade först med ett hurrade och en skål för IK Surd 110 år. Flera servitörer delade ut den Nobelfina maten: hjortfilé med lingonsås, gräddstuvade kantareller och timjan-kryddad potatiskaka. Mitt under den välsmakande middagen utbrast en Trollhättebo något om hästkött. Ett spex i fas med tidens skrivelser och som följdes av många skratt.

Det avbröts med underhållning och teater. En stund senare bjöds det på kaffe och efterrätt. Leif Sträng delade ut diverse utmärkelser till de olika engagerade och till själva idrottsutövarna.

Gästerna var många. "Kalven" Arne Lundqvist språkade göteborgska och kände sig som hemma i Göteborg. Han berättade om sin uppväxt och barndom vid Alma Abrahamssons allra första teckenspråkiga dagis. En rolig historia.

Festen avslutades med mingel tills porten stängde kl 02.00 natten mot söndagen.

Björn Ångquist

Ordförandebyte i Örnsköldsvik

Efter 20 år som ordförande i Örnsköldsviks Döva Förening så valde Ingvar Olofsson att avgå. Detta stod klart när föreningen hade sitt årsmöte den 9:e mars 2013. Ingvar efterträddes av Ann-Mari Wiklund som har varit sekreterare i föreningen. Till övriga styrelsen nyvaldes Carina Berglind som sekreterare och Åke Nordlund återvaldes till kassör. I övrigt genomgicks verksamhets-, kassa- och revisionsberättelsen. Den avgående styrelsen fick ansvarsfrihet. Efter att mötet avslutades så intogs smörgåstårter och vanlig tårter med kaffe och de personer som var med på mötet pratade med varandra och umgicks. Totalt slöt 13 medlemmar upp, så det fanns 4 tolkar och 2 assistenter närvarande.

Anders Lind, Örnsköldsviks Dövas Förening

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, SDR, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Sthlm.** Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

Andreas och Birgitta om sin vänskap med Prinsessan Lilian

Birgitta Sandberg, numera pensionerad biträdande rektor på Manillaskolan, ordnade en avslutningsfest för avgående elever i juni 2003. Mina skolkamrater och jag bjöds på en överraskning. Birgitta hade bjudit in Prinsessan Lilian till avslutningsmiddagen. Hon kom tillsammans med sin hovmarskalk Elisabeth Palmstierna och gratulerade mig på examensdagen. Jag glömmer aldrig känslan då den fina bilen med Prinsessan kom körande in på skolgården. Birgitta hade ordnat en bukett blommor som jag fick ge till Prinsessan.

Prinsessan Lilian ville stanna längre med oss men hon var tvungen att åka hem för hon skulle ha gäster hemma. Prinsessan Lilian sade till oss att vi måste träffas igen och ville att vi skulle besöka hennes hem, Villa Solbacken. Vi blev glada och sa ja tack.

Julen 2004 bjöd hon oss på Afternoon Tea bestående av te med citron och nybakade scones med marmelad. Vi pratade länge och det blev många goda skratt! Plötsligt sa Prinsessan Lilian "Vänta!". Hon skulle hämta två saker. Vi undrade vad som skulle hända. Hon sprang och kom sedan tillbaka iklädd en totemask. Hon sa "Ni måste ta bilder på mig". Vi skrattade. Vilken humor! Prinsessan Lilian tog av sig totemasken och bad oss vänta lite... Hon tog på sig ett par glasögon och såg ut som Dame Edna. Hon hade glimten i ögat trots sina 87 år. I juni 2005 besökte vi Prinsessan Lilian. Hon kramade oss och sa att vi var hennes vänner och att hon blev glad över att se oss igen. Vi blev rörda och det var roligt att höra eftersom vi tyckte mycket om henne.

I november 2006 besökte vi Prinsessan Lilian på Villa Solbacken igen. Strax innan vi åkte hem så satte sig Prinsessan i en fåtölj och tog fram en liten kudde med texten "Love you...". I juni 2007, efter att jag tagit studenten, besökte vi henne. Prinsessan Lilian hade fortfarande ett barnsligt sinne och var glad men hon började se lite trött ut på grund av sin höga ålder och sviktande hälsa. I januari 2008 åkte vi till Villa Solbacken och lämnade en liten julklapp och vackra blommor. Vi blev ledsna när vi såg hur trött hon var och att hon inte var lika pigg som förut. Men hon hade fortfarande glimten i ögat. Prinsessan Lilian kände igen oss och tackade för julklappen och blommorna. Det var sista gången vi tillsammans besökte vår kära vän, Prinsessan Lilian. Vi kramade och kindpussade varandra.

Julen 2009 kom Birgitta till Villa Solbacken och lämnade några kort och blommor till Prinsessan Lilian. Jag var sjuk och kunde inte vara med då. Prinsessan Lilian kände inte igen Birgitta. De sågs för sista gången då. Prinsessan blev svårt sjuk.

Några gånger kunde dock Prinsessan Lilian känna igen oss på bilderna när hennes personal tog fram dem. Vi hade telefonkontakt med hennes sköterskor för att få veta hur vår lilla Prinsessa mädde.

Vi kommer att sakna henne. Hon var en mycket kär vän med ett stort varmt hjärta och en fantastisk humor. Vi tackar för alla trevliga stunder och alla roliga samtal vi haft tillsammans med henne på svenska, engelska och teckenspråk. Den 15 mars 2013 var vi med på hennes begravning i Slottskyrkan. Begravningen var mycket vacker med alla sina blomsterkransar.

Andreas Lindblom

Något i hästväg...

... har den sista tiden varit. Ingen lär ha missat skandalen med fusket kring hästkött som slussats runt genom Europa för att komma tillbaka i form av köttbullar eller lasagne. De stora matkoncernerna fick svidande kritik. En del slog ifrån sig och menade att det är svårt att kontrollera varje länk i produktionskedjan.

På Island genomfördes tester i färdigpaketerade köttpajer för att kolla om de inte innehöll hästkött. Det hade de inte. Problemet var bara att köttpajen i fråga saknade kött. Det var färgad och kryddad cellulosa och andra kemiska preparat som ersatte det tilltänkta biffköttet i pajen.

Helt otroligt. Skandal är bara förnamnet.

Tillbaka till hästköttet. Många reagerade kraftigt – inte för att köttet i sig är från häst, utan det är framförallt en förtroendefråga mellan matproducenten och konsumenten.

Mitt i allt det måste vi givetvis komma ihåg att det i många länder äts det i princip allt, som hundar och ormar i Kina, till exempel. Men i många länder, som här i Sverige äts det inte mycket hästkött. Det grundar sig i vår relation till dessa djur, hur hundar och katter och hästar blivit "våra".

Nu är jag ingen kulinarisk expert, men jag är tämligen säker på en sak. När kineser vill äta orm, så vill de att det är orm och inget annat. Precis som en svensk vill veta att rostbiffen ska vara av nötkött.

Jag minns första mötet med "matfusket", det var under gymnasiet. Jag hade just fyllt arton och flyttat in i min första lägenhet. Jag köpte hem lite fryst kycklingfilé från Danmark som jag skulle steka och ha pommes frites till, på klassiskt valhänt ungarlvis. Billigt och bra studentmat. Trodde jag.

Filéerna krympte så mycket att det knappt fanns någon filé kvar. Kort efter det såg jag ett program som visade hur dansk kycklingfilé sprutades rejält med saltvatten för att "bibehålla saftigheten och det

möra köttet". Jag tog upp frysförpackningen från frysen för att kolla om mina var det. De visade sig innehålla över 30 procent vatten.

Man kan nog se det på olika sätt, men jag kände mig lurad.

Sprutar man in vatten och fryser in det kan man se det som ett slags viktbedrägeri – hela 30 % av vikten i filén är egentligen bara vatten.

Idag är kycklingen runt 35 dagar gammal när den hamnar på tallriken. Kycklingen är fullproppad av kraftfoder och annat smått och gott. 1960 var kycklingen dubbelt så gammal. Jag undrar: varför denna hets?

Sen har vi det här med att titta i en innehållsförteckning. En djungel. Och vem hinner med det varje gång det ska handlas? Och framförallt: hur ska man veta om det är sant, det som står på förpackningen?

Står det att det finns ett visst kött förutsätter man att det är det. För att inte tala om alla E-ämnen som vi knappt vet vad det är.

"Gå och bli vegetarian då!" säger de som inte bryr sig.

Jo, tack. Jag äter knappt kött numera. Men inte ens vegetarianer kommer undan. De icke-ekologiska grönsakerna är oftast besprutade med allehanda ämnen. När massproduktion av grönsaker sker över stora områden rubbas ofta den biologiska mångfalden som bidrar till odlingen. Det slår mot oss själva och vi tvingas bespruta för att få mat.

Som tur finns det fortfarande bra och seriösa matproducenter, särskilt de som producerar ekologiskt. Dock väljer många bort det idag. Det är för dyrt för till exempel barnfamiljer som lever på marginalen varje månad. Då väljer de oftast den billigare och vattenfyllda kycklingfilén. Och billiga snabbodlade grönsaker som är besprutade med gifter. Det är svårt. Ingen förälder vill ge sitt barn dålig mat.

Däremot, om vi oftare väljer ekologiskt, blir det billigare i längden om fler väljer det. Och man kommer inte undan det faktumet: bra hälsa kan inte mätas i pengar. Och att få äta mat fri från tillsatser och fusk – Det borde vara en mänsklig rättighet.

För vår egen skull. Och miljöns.

TOMAS LAGERGREN

DÖVHETEN PÅ ÅLDERSDOMSHEMMET

© VIKTOR JÄDERLUND

100 ÅR AV SVENSK FLYGHISTORIA

Upptäck Flygvapenmuseum!

Vi erbjuder guidade gruppvisningar på teckenspråk året runt. Priser och bokning på telefon 013-495 97 14.

Läs mer på www.flygvapenmuseum.se

**flygvapen
museum**

Nu ringer du lättare till 112 med webbklienten och din bildtelefon. Samtalet kopplas fram till teckenspråkstolk extra snabbt och får högsta prioritet.
När du ringer 112 med webbklienten, klicka på den röda ikonen märkt "112"
När du ringer 112 med bildtelefon ringer du 112@tolk.sip.nu

NY FÖRBÄTTRAD WEBBKLIENT!

LÄNGRE ÖPPETTIDER!

Alla dagar: 06.00 - 24.00

Bildtelefoni.net:

SIP: tolk@tolk.sip.nu

Taltelefon: 020-28 00 20

3G: 020-20 00 33

Webbklient: www.tolk.sip.nu

Mer information på www.bildtelefoni.net

bildtelefoni.net

Olof Lagerblad

Olof Lagerblad startade 1817, i kraft av detta års näringsfrihetsförordning, tryckeri i Karlshamn.

Vi kan egentligen kalla oss ett gammalt anrikt tryckeri. Det gör att vi har en historia bakom oss på närmare 200 år. Fast det har ju hänt en del på alla dessa år. Vi är idag ett modernt tryckeri med komplett bokbinderi. Allt detta på en totalyta av 3000 kvadratmeter. Här sitter verkligen nostalgin i väggarna och yrkesstoltheten är stor.

Vi erbjuder allt från prepress till färdig trycksak i det egna huset, det är ett starkt argument för att producera trycksaker i Karlshamn.

